

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат хімічних наук, доцент

Віталій ШКРОМИДА

“17” “04” 2026 р.

ВИТЯГ

№ 03 від 16 квітня 2026 року

засідання фахового семінару педагогічного факультету
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

ПРИСУТНІ:

1. Білавич Галина Василівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій – голова семінару.

- з кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика:

2. Деренюк Мар'яна Петрівна – доктор філософії, асистент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – секретар семінару;

3. Стинська Вікторія Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – член семінару (гарант ОНП «Освітні, педагогічні науки»);

4. Прокопів Любов Миколаївна – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – член семінару;

5. Савчук Борис Петрович – доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – член семінару;

6. Кіндратюк Богдан Дмитрович – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – член семінару;

7. Салига Наталія Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – член семінару;

8. Єгорова Інга Вячеславівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – член семінару, науковий керівник;

9. Басараб Наталія Ярославівна – доктор філософії, асистент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – член семінару;

10. Паска Тарас Валерійович – доктор філософії, асистент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – член семінару;

- з кафедри початкової освіти та освітніх інновацій:

11. Кондур Оксана Созонтівна – доктор педагогічних наук, професор, декан Педагогічного факультету – член семінару;

12. Цюняк Оксана Петрівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій – член семінару;

- з кафедри фізичної терапії, ерготерапії:

13. Ящишин Зіновій Миколайович – кандидат медичних наук, доцент, завідувач кафедри фізичної терапії, ерготерапії – член семінару, науковий керівник;

- з кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи:

14. Комар Ірина Валеріївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи – член семінару;

- з кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти:

15. Кравець Надія Степанівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти – член семінару.

З присутніх – 6 докторів наук, 6 кандидатів наук, 3 доктори філософії – фахівці за профілем представленої дисертації.

СЛУХАЛИ:

Результати дисертаційної роботи Досина Володимира Ігоровича, аспіранта 4 курсу денної контрактної форми навчання зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, на тему «Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні (90-ті рр. XX – перша чверть XXI ст.)».

Тему дисертаційної роботи затверджено на засіданні Вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (протокол № 08 від 27 вересня 2022 р.) та уточнено в редакції «Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні (90-ті рр. XX–перша чверть XXI ст.)» на засіданні Вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №05 від 02 квітня 2025 р.).

Наукові керівники: Єгорова Інга Вячеславівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика та Ящишин Зіновій Миколайович – кандидат медичних наук, доцент, завідувач кафедри фізичної терапії, ерготерапії.

2. Виступ здобувача.

У виступі В.І. Досин сформулював тему дисертації, обґрунтував її актуальність, розкрив мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, його

наукову і практичну значущість, а також представив інформацію про здійснену апробацію одержаних результатів.

3. Запитання до аспіранта з теми дисертації ставили:

Савчук Б. П. – доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика.

Який із етапів, на Вашу думку, найбільш повно відображає розвиток вищої фармацевтичної освіти і чому?

Відповідь. Дякую за запитання. Найбільш повним, на нашу думку, є другий етап розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні (2003–2016 рр.), оскільки саме в цей період відбулися системні та концептуальні зміни всієї освітньої моделі. По-перше, активна інтеграція України до європейського освітнього простору. По-друге, саме тоді було впроваджено кредитно-модульну систему та принципи ECTS. По-третє, відбувся перехід від знаннєво-репродуктивної до компетентнісної парадигми підготовки, що визначило сучасний вектор розвитку фармацевтичної освіти. Таким чином, цей етап став ключовим, оскільки заклав методологічні та структурні основи сучасної моделі підготовки фармацевтів.

Білавич Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій.

У чому полягає сутність структурно-функціональної трансформації вищої фармацевтичної освіти України?

Відповідь. Дякую за питання. Сутність структурно-функціональної трансформації полягає у глибинних змінах усіх компонентів освітньої системи: цільового, змістового, процесуального та результативного. Відбулася переорієнтація з інформаційно-знаннєвої моделі на компетентнісну, що передбачає формування здатності до практичного застосування знань. Змінився зміст підготовки – він став більш міждисциплінарним, інтегруючи хімічні, медико-біологічні та управлінські компоненти. У функціональному аспекті освіта набула більш практикоорієнтованого характеру через впровадження симуляційного навчання, стажувань і клінічної практики. Також трансформація охоплює управлінські механізми – запровадження систем забезпечення якості, стандартизації та зовнішнього контролю результатів навчання.

Салига Н. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

Які інноваційні методи навчання, на Вашу думку, є найефективнішими для підготовки фахівців-фармацевтів на сучасному етапі?

Відповідь. Дякую за запитання. Передусім це кейс-метод і ситуаційний аналіз, оскільки вони формують здатність приймати професійні рішення в умовах, максимально наближених до практики фармацевтичної опіки. Важливу роль відіграє проблемно-орієнтоване навчання (PBL), яке розвиває клінічне мислення, аналітичні навички та самостійність студентів. Також

високоєфективними є симуляційні технології та тренінги, які дозволяють відпрацьовувати професійні дії без ризику для пацієнта та формують практичні компетентності. Таким чином, ефективність інноваційних методів зумовлена їхньою практико-орієнтованістю, інтегративністю та спрямованістю на формування професійних компетентностей, що відповідає сучасним вимогам фармацевтичної освіти.

Цюняк О. П. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій

Яке значення має компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фармацевтів?

Відповідь: Дякую за запитання. Компетентнісний підхід є ключовим методологічним орієнтиром сучасної фармацевтичної освіти. Його значення полягає у зміщенні акценту з накопичення знань на формування інтегрованих професійних компетентностей, які включають знання, уміння, навички, цінності та досвід діяльності. Для майбутнього фармацевта це означає здатність забезпечувати якість лікарських засобів, здійснювати фармацевтичну опіку, комунікувати з пацієнтами та працювати в мультидисциплінарному середовищі. Важливим є орієнтація на міжнародні стандарти, зокрема рамки компетентностей, що забезпечує конкурентоспроможність випускників на ринку праці.

Прокопів Л. М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

У чому полягає еволюція цільового компонента фармацевтичної освіти?

Відповідь. Дякую за запитання. Еволюція цільового компонента має системний і багатовекторний характер. На початковому етапі (1990-ті роки) мета підготовки фармацевта була переважно технологічно орієнтованою і зводилася до формування фахівця, здатного до виготовлення лікарських засобів, їх контролю та реалізації. Далі під впливом глобалізаційних процесів і європейської інтеграції, відбувається розширення мети фармацевтичної освіти до компетентісно-орієнтованої. Сучасна модель передбачає формування мобільного, пацієнт-орієнтованого фармацевта, провізора який здатен не лише виконувати технологічні функції, а й здійснювати фармацевтичну опіку, забезпечувати раціональну фармакотерапію та демонструвати готовність до безперервного професійного розвитку. Таким чином, цільовий компонент трансформується від функціонально-операційного до компетентісно-ціннісного.

Стинська В. В. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

Який Ваш вклад у розробку елективного курсу «Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні: історія і сучасність»?

Відповідь. Дякую за запитання. Наш внесок у розробку елективного курсу полягає у розробці змісту, структури навчально-методичного забезпечення. Курс розрахований на 3 кредити ЄКТС. Нами було запропоновано різні форми занять: лекційні у класичному форматі (вступна, аналітична, підсумкова лекції), так і в інноваційних формах - проблемна лекція, лекція-аналітичний огляд тощо. Практичні заняття з елементами дослідницького аналізу, заняття-симуляції, форсайт-сесії та ін. Таке поєднання дозволило сформувати аналітичне мислення, здатність до прогнозування та практичного застосування знань. Курс уже впроваджено в освітній процес і використовується для підготовки студентів Івано-франківського медичного університету спеціальності «Фармація».

Кравець Надія Степанівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти.

Розмежуйте поняття професійної підготовки майбутнього фармацевта та професійної компетентності майбутнього компонента.

Відповідь. Дякую за запитання. На основі аналізу. Нами уточнено, що професійна підготовка майбутнього фармацевта розглядається як цілісний, організований процес навчання у закладі вищої фармацевтичної освіти, який передбачає формування знань, умінь, навичок, цінностей і досвіду діяльності, необхідних для здійснення професійної діяльності у сфері фармації. Вона охоплює зміст освіти, форми, методи, технології навчання, а також нормативно-правове та організаційне забезпечення освітнього процесу. Тобто це процесуальна категорія, яка відображає організацію і реалізацію освітнього впливу.

Натомість професійна компетентність майбутнього фармацевта є результатом цієї підготовки і трактується як здатність особи ефективно виконувати професійні функції на основі сформованих знань, умінь, практичного досвіду, ціннісних орієнтацій та особистісних якостей.

Вона виявляється у готовності до прийняття професійних рішень, здійснення фармацевтичної опіки, забезпечення раціонального застосування лікарських засобів, комунікації з пацієнтами та безперервного професійного розвитку. Таким чином, у логіці дослідження професійна підготовка постає як процес, тоді як професійна компетентність – як його кінцевий результат, що характеризує якість і ефективність підготовки майбутнього фахівця.

Комар І.В. - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

Які ключові зміни відбулися у змістовому компоненті підготовки, зокрема в навчальних планах і спектрі спеціальностей на різних етапах розвитку?

Відповідь. Дякую за запитання. Зміст підготовки майбутніх фармацевтів істотно змінювався разом із розвитком освіти. У 1990-х роках навчальні плани

були чітко регламентовані, зосереджені переважно на хімічних і технологічних дисциплінах, без вибору предметів, підготовка здійснювалася за однією спеціальністю — «Фармація». У період 2003–2016 років запроваджено кредитно-модульну систему, з'явилися вибіркові дисципліни, більше уваги почали приділяти клінічній підготовці, розширився перелік спеціальностей, зокрема «Клінічна фармація», «Промислова фармація», «Технологія парфумерно-косметичних засобів». З 2016 року навчальні плани будуються вже на основі сучасних стандартів і спрямовані на формування професійних умінь і компетентностей. Вони містять більше практичної підготовки, активно використовують цифрові технології та моделювання професійних ситуацій.

Паска Т. В. - доктор філософії, асистент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

У чому полягає значення безперервного професійного розвитку фармацевтів?

Відповідь. Дякую за запитання. Безперервний професійний розвиток є невід'ємною складовою професійної діяльності фармацевта та відповідає сучасній концепції освіти впродовж життя. Його значення полягає у забезпеченні постійного оновлення знань, умінь і компетентностей відповідно до розвитку фармацевтичної науки, технологій і нормативно-правової бази. Це дозволяє фахівцям підтримувати високий рівень професійної діяльності, адаптуватися до змін та забезпечувати якість фармацевтичної допомоги. Безперервний розвиток також сприяє професійній мобільності та конкурентоспроможності спеціалістів.

Деренюк М. П. – доктор філософії, асистент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика.

Які сучасні тенденції розвитку вищої фармацевтичної освіти визначено у дослідженні?

Відповідь. Дякую за запитання. У дослідженні визначено низку провідних тенденцій розвитку вищої фармацевтичної освіти. Серед них – інтеграція у європейський освітній простір, гармонізація освітніх програм із міжнародними стандартами, розвиток академічної мобільності, посилення практикоорієнтованості навчання, впровадження інноваційних і цифрових технологій. Важливою тенденцією є міждисциплінарність підготовки, яка поєднує знання з різних галузей, а також орієнтація на забезпечення якості освіти через стандартизацію та моніторинг результатів навчання.

Басараб Наталія Ярославівна – доктор філософії, асистент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика.

У чому полягає науково-методична цінність ресурсу «ФармОсвіта»?

Відповідь. Дякую за запитання. Науково-методична цінність «ФармОсвіта» полягає в тому, що ресурс об'єднує навчальні, наукові та методичні матеріали з фармацевтичної освіти. Зокрема, ресурс «ФармОсвіта» має структуровану побудову сторінки виконують навчально-методичну роль.

Передусім це головна сторінка, де подано загальну інформацію про ресурс, його мету та можливості використання. Окремо виділено розділ «Навчальні матеріали», який містить лекції, презентації, навчально-методичні розробки та електронні посібники. Нормативно-правова база», у якому зібрано основні документи, стандарти та регуляторні акти у сфері фармацевтичної освіти. Для забезпечення практичної підготовки передбачено Розділ «Корисні ресурси», де зібрано посилання на наукові бази даних, електронні бібліотеки та професійні платформи. Така структура ресурсу забезпечує комплексну підтримку освітнього процесу та сприяє інтеграції навчання, науки і практики.

До доповіді було задано 10 запитань, на які здобувач дав правильні та ґрунтовні відповіді.

4. Виступи присутніх членів семінару:

Прокопів Л. М. – кандидат педагогічних наук, професор, зазначила, що дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Карпатського національного університету імені Василя Стефаника «Історико-педагогічні проблеми навчання і виховання у системі безперервної освіти» (державний реєстраційний номер – 0108U009122). Наголошено, що дисертаційне дослідження присвячене актуальній і своєчасній проблемі розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні у 90-х рр. ХХ – першій чверті ХХІ ст., що зумовлено глибокими суспільно-політичними трансформаціями, реформуванням системи охорони здоров'я, інтеграцією у європейський освітній простір та процесами цифровізації освіти. Зазначено, що автором здійснено ґрунтовний історико-педагогічний аналіз досліджуваної проблеми, який базується на комплексному поєднанні правового, історико-аналітичного та дидактичного критеріїв, що дозволило всебічно розкрити етапність, закономірності та особливості розвитку вищої фармацевтичної освіти як цілісного соціально-педагогічного феномена. Відзначено практичну значущість результатів дослідження, що полягає у розробленні інформаційно-освітнього ресурсу «ФармОсвіта» та впровадженні елективного курсу «Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні: історія і сучасність», які сприяють підвищенню якості професійної підготовки майбутніх фармацевтів. Водночас зазначено, що робота виграла б від більш розгорнутого висвітлення практичних аспектів упровадження результатів дослідження у діяльність фармацевтичних установ та ширшого представлення порівняльного аналізу із зарубіжним досвідом підготовки фармацевтичних фахівців. Однак висловлене зауваження має рекомендаційний характер і не знижує загальної високої оцінки виконаного дослідження.

Кондур О. С. – доктор педагогічних наук, професор, звернула увагу на те, що дисертаційне дослідження Досина В. І. відзначається належним рівнем теоретико-методологічного обґрунтування проблеми розвитку вищої

фармацевтичної освіти України. Автором здійснено ґрунтовний аналіз наукових джерел, що дозволило систематизувати підходи до вивчення трансформацій освітньої системи у досліджуваний період. Доповідачка підкреслила, що важливим здобутком є уточнення понятійно-категоріального апарату дослідження, зокрема таких понять, як «вища фармацевтична освіта», «професійна підготовка фармацевтів», «компетентнісний підхід у фармацевтичній освіті». Це забезпечує логічну цілісність і наукову коректність викладу матеріалу. Окремо відзначено доцільність використання багаторівневої методології дослідження, яка поєднує філософські, загальнонаукові та конкретнонаукові підходи, що дало змогу автору всебічно розкрити закономірності розвитку вищої фармацевтичної освіти та обґрунтувати її як цілісний історико-педагогічний процес. Позитивно оцінено здійснений у дисертації історіографічний аналіз проблеми, який вирізняється системністю, науковою виваженістю та достатньою повнотою охоплення джерельної бази, включаючи нормативно-правові документи, наукові праці та матеріали освітньої практики. На думку Кондур О. С., дисертація характеризується чіткою логікою побудови, послідовністю викладу та узгодженістю структурних компонентів, що сприяє глибшому розумінню досліджуваної проблематики й підтверджує належний рівень наукової підготовки здобувача.

Цюняк О.П. – доктор педагогічних наук, професор, звернула увагу, що у дисертаційному дослідженні простежується цілісний і системний підхід до висвітлення розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні, що дозволило автору комплексно охопити основні етапи, тенденції та чинники її трансформації у визначених хронологічних межах. Доповідачка наголосила, що позитивним є чітке виокремлення етапів розвитку вищої фармацевтичної освіти, які обґрунтовані на основі визначених критеріїв та відображають еволюцію освітньої системи від становлення до сучасної компетентнісно орієнтованої моделі підготовки фахівців. Окремо відзначено ґрунтовний аналіз структурно-функціональної трансформації фармацевтичної освіти, зокрема змін у цільовому, змістовому та операційно-діяльнісному компонентах, що свідчить про глибоке проникнення автора у сутність досліджуваних процесів. Цюняк О.П. підкреслила, що важливим аспектом роботи є висвітлення сучасних тенденцій розвитку вищої фармацевтичної освіти, зокрема цифровізації, посилення практико-орієнтованості навчання, впровадження інноваційних освітніх технологій та інтеграції у європейський освітній простір. На її думку, дисертаційне дослідження відзначається науковою новизною, логічністю викладу матеріалу та практичною спрямованістю отриманих результатів, що підвищує його значущість для теорії і практики педагогічної науки.

Білавич Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, відзначила, що дисертаційне дослідження Досина В. І. вирізняється актуальністю, науковою новизною та практичною значущістю в умовах сучасних трансформацій системи

вищої освіти України. Обрана тема є своєчасною, оскільки пов'язана з необхідністю модернізації професійної підготовки фармацевтів відповідно до європейських стандартів та потреб фармацевтичної галузі. У своєму виступі вона підкреслила, що автором здійснено ґрунтовний аналіз нормативно-правової бази функціонування вищої фармацевтичної освіти України, що дозволило виявити основні тенденції її розвитку, а також визначити напрями державної освітньої політики у цій сфері. Особливо цінним є узагальнення законодавчих та підзаконних актів, які регламентують підготовку фармацевтичних кадрів. Білавич Г. В. звернула увагу на те, що в роботі значне місце відведено проблемі забезпечення якості фармацевтичної освіти, яка розглядається як багатовимірне явище, що включає зміст підготовки, організацію освітнього процесу, рівень матеріально-технічного забезпечення та професійну компетентність викладацького складу. У цьому контексті автором обґрунтовано важливість впровадження внутрішніх і зовнішніх систем забезпечення якості освіти. Разом з тим, було висловлено рекомендацію щодо більш чіткого визначення критеріїв та показників оцінювання ефективності функціонування системи вищої фармацевтичної освіти, що сприяло б підвищенню прикладного значення дослідження. У цілому професорка наголосила, що дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням і заслуговує на позитивну оцінку.

Комар І. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, зазначила, що дисертаційне дослідження вирізняється високим рівнем наукової обґрунтованості, актуальністю порушеної проблематики та цілісністю розкриття теми розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні. Доповідачка підкреслила, що робота характеризується логічною структурою та послідовністю викладу матеріалу, що забезпечує чітке розуміння етапів і закономірностей розвитку досліджуваного феномена. Важливим є також узгодження теоретичних положень із результатами проведеного аналізу. Позитивно оцінено розкриття змістового наповнення професійної підготовки майбутніх фармацевтів, зокрема висвітлення тенденцій переходу до компетентнісно орієнтованої моделі навчання, що відповідає сучасним вимогам освітнього простору. Водночас Комар І. В. висловила окремі зауваження, які не знижують загальної позитивної оцінки роботи. Зокрема, на її думку, доцільним було б більш розгорнуто представити порівняльний аналіз зарубіжного досвіду розвитку фармацевтичної освіти з метою ширшого обґрунтування напрямів її модернізації в Україні. Крім того, рекомендовано більш детально конкретизувати практичні механізми впровадження окремих запропонованих інновацій у освітній процес закладів вищої освіти, що посилює б прикладну цінність отриманих результатів. Загалом, на думку доповідачки, висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і не впливають на високу оцінку дисертаційного дослідження.

Савчук Б.П. – доктор історичних наук, професор, у своєму виступі акцентував увагу безпосередньо на особливостях функціонування та

трансформації системи вищої фармацевтичної освіти. Зокрема, було підкреслено, що дисертаційне дослідження ґрунтовно розкриває структурно-організаційні засади цієї системи, відображає її багаторівневу природу, а також демонструє еволюцію змісту підготовки фармацевтів відповідно до запитів галузі охорони здоров'я та фармацевтичного ринку. Доповідач позитивно оцінив те, що автором послідовно простежено взаємозв'язок між освітньою політикою, нормативно-правовим забезпеченням і практикою підготовки фахівців, що дозволяє розглядати систему фармацевтичної освіти як цілісний соціально-педагогічний феномен. Окремо було відзначено, що важливим здобутком роботи є висвітлення процесів модернізації системи вищої фармацевтичної освіти в умовах євроінтеграції, зокрема впровадження компетентнісного підходу, гармонізації освітніх стандартів, посилення клінічної підготовки та інтеграції цифрових технологій у навчальний процес. Це, на думку доповідача, свідчить про глибоке розуміння автором сучасних тенденцій розвитку галузі та здатність інтерпретувати їх у площині педагогічної науки. Водночас, Савчук Б.П. зауважив, що у дослідженні доцільно було б більш чітко окреслити внутрішні механізми функціонування системи вищої фармацевтичної освіти, зокрема на рівні взаємодії її ключових підсистем – освітньої, наукової, клінічної та виробничої. Певною мірою потребує деталізації питання інституційної взаємодії між закладами вищої освіти, роботодавцями та професійними організаціями фармацевтичного сектору, що є важливим чинником забезпечення якості підготовки майбутніх фахівців. Крім того, перспективним напрямом поглиблення дослідження могло б стати більш системне висвітлення моделей забезпечення якості фармацевтичної освіти з урахуванням міжнародного досвіду та сучасних вимог до акредитації освітніх програм. Загалом, висловлені зауваження мають конструктивний характер і спрямовані на подальше посилення наукової та прикладної значущості дослідження, яке в цілому відзначається високим рівнем теоретичного узагальнення та актуальністю для розвитку системи вищої фармацевтичної освіти.

Кіндратюк Б. Д. – доктор мистецтвознавства, професор, звернув увагу на те, що дисертаційна робота викладена у науковому стилі, логічно побудована та структурована. Зауважив, що опрацьована громіздка джерельна база, яка розкриває особливості кожного, умовно визначеного у дисертації, етапу: становлення національної системи фармацевтичної освіти, її євроінтеграційної модернізації та сучасного інноваційно-цифрового розвитку. Доповідач наголосив, що автору вдалося системно узагальнити значний масив нормативно-правових документів, наукових праць та навчально-методичних матеріалів, що забезпечило цілісність і доказовість представлених у дослідженні положень. Позитивно оцінено високий рівень аналітичності роботи, що виявляється у вмінні автора не лише описувати історико-педагогічні явища, а й інтерпретувати їх у контексті суспільно-освітніх трансформацій та розвитку фармацевтичної

галузі. Водночас Кіндратюк Б. Д. зауважив, що окремі розділи дисертації могли б виграти від більшої візуалізації матеріалу, зокрема через використання схем, таблиць або узагальнювальних моделей, що сприяло б кращому сприйняттю значного обсягу інформації. Загалом, дисертаційне дослідження вирізняється ґрунтовністю, науковою виваженістю та відповідає вимогам, що ставляться до робіт такого рівня.

Салига Н. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, підкреслила, що дисертаційна робота Досина В. І. є інноваційною за змістом і методичним наповненням, оскільки в ній не лише здійснено ґрунтовний аналіз розвитку вищої фармацевтичної освіти, а й запропоновано сучасні підходи до її модернізації в умовах цифровізації та євроінтеграційних процесів. Доповідачка відзначила, що важливим результатом дослідження є розроблення та впровадження інформаційно-освітнього ресурсу «ФармОсвіта», який виступає ефективним інструментом науково-методичної підтримки освітнього процесу та сприяє інтеграції освіти, науки і практики. Окрему увагу звернено на створення елективного курсу «Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні: історія і сучасність», що вирізняється інноваційними формами організації навчання, зокрема використанням інтерактивних, дослідницьких і проєктних методів роботи зі здобувачами освіти. Салига Н. М. наголосила, що запропоновані автором підходи сприяють підвищенню якості професійної підготовки майбутніх фармацевтів, розвитку їхніх компетентностей та адаптації до сучасних вимог фармацевтичної галузі. Разом з тим, доповідачка зауважила, що доцільним було б ширше представити результати апробації розроблених інновацій у різних закладах вищої освіти, що дозволило б повніше оцінити їх ефективність і можливості масштабування.

Басараб Н. Я. – доктор філософії, асистент, зауважила, що на достатньому рівні представленні результати наукового дослідження у 9 наукових працях, а саме: 5 статтях у наукових фахових виданнях України, 1 статті у виданнях, що додатково відображають результати дослідження; 3 працях у збірниках матеріалів наукових конференцій. Басараб Н. Я. окремо звернула увагу на високу якість підготовки наукових публікацій, їхню відповідність темі дослідження, логічність викладу матеріалу та наукову аргументованість отриманих результатів. Позитивно оцінено також активну участь здобувача у науково-практичних конференціях, що сприяло апробації результатів дослідження, їх обговоренню в науковому середовищі та підвищенню рівня наукової комунікації. На думку Басараб Н. Я., дисертаційне дослідження відповідає встановленим вимогам щодо кількості та якості публікацій, а отримані результати мають належне висвітлення у науковому просторі.

Паска Т. В. – доктор філософії, асистент, зазначив, що подана дисертаційна робота свідчить про наукову зрілість дисертанта, його здатність до самостійного проведення комплексних наукових досліджень та узагальнення

отриманих результатів на високому теоретичному рівні. Доповідач підкреслив, що автор продемонстрував уміння системно аналізувати складні історико-педагогічні процеси, аргументовано обґрунтовувати власні наукові положення та формулювати висновки, які відзначаються логічністю і доказовістю. Позитивно оцінено здатність дисертанта поєднувати теоретичний аналіз із практичною спрямованістю дослідження, що проявляється у розробленні конкретних освітніх продуктів та рекомендацій для вдосконалення професійної підготовки майбутніх фармацевтів. Паска Т. В. звернув увагу на те, що результати дослідження є науково обґрунтованими, мають прикладне значення та можуть бути використані у подальших наукових розвідках і освітній практиці закладів вищої освіти. Загалом, на його думку, дисертаційна робота відповідає вимогам, що ставляться до наукових досліджень такого рівня, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Загальна характеристика дисертації – позитивна.

5. У виступах наукових керівників *Єгорової Інги Вячеславівни*, кандидатки педагогічних наук, доцентки, доцентки кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, та *Яцишина Зіновія Миколайовича* – кандидата медичних наук, доцента, завідувача кафедри фізичної терапії, ерготерапії, схарактеризовано основі здобутки та наукову зрілість дисертанта.

Досином В. І. повністю виконано індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. Аспірант здобув глибокі знання зі спеціальності, сформував належний рівень теоретичної підготовки та набув практичних навичок дослідника, зокрема в організації та проведенні наукового аналізу, розробленні інструментарію дослідження (опитувальників), а також у здійсненні обробки та інтерпретації отриманих результатів. Окремо відзначено його вміння працювати з нормативно-правовими та історіографічними джерелами.

Під час виконання освітньо-наукової програми аспірантури Досин В. І. набув універсальних дослідницьких компетентностей, зокрема здатності до усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних цифрових технологій у науковій діяльності, а також критичного аналізу наукової інформації. У процесі підготовки дисертації здобувач продемонстрував уміння самостійно здійснювати комплексне історико-педагогічне дослідження розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні у визначених хронологічних межах. Отримані результати характеризуються науковою новизною, теоретичною обґрунтованістю та практичною значущістю.

Важливим науковим здобутком дисертанта є обґрунтування теоретико-методологічних засад розвитку вищої фармацевтичної освіти, розроблення періодизації її розвитку, а також здійснення цілісного аналізу структурно-

функціональної трансформації, що охоплює цільовий, змістовий та операційно-діяльнісний компоненти освітнього процесу.

Окремо відзначено практичну спрямованість результатів дослідження, що виявилася у розробленні та впровадженні елективного курсу «Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні: історія і сучасність», а також створенні інформаційно-освітнього ресурсу «ФармОсвіта» як інтегрованого цифрового середовища підтримки освітнього процесу.

У процесі підготовки дисертації аспірант оволодів методологією наукової та педагогічної діяльності, продемонстрував уміння самостійно здійснювати дослідження, результати якого характеризуються науковою новизною, теоретичним і практичним значенням.

Здобувач активно апробував результати дослідження на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, методологічних семінарах, що сприяло їх науковому обговоренню та вдосконаленню. Основні результати дослідження відображено у наукових публікаціях у фахових виданнях.

Упродовж роботи над дисертацією дисертант здійснив системний аналіз, узагальнення та інтерпретацію матеріалів, що стосуються розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні у 90-х рр. ХХ – першій чверті ХХІ ст., що дало змогу виявити основні тенденції, закономірності та перспективи її розвитку. Дослідницькі здібності, аналітичне мислення, наукова самостійність і відповідальність здобувача сприяли успішному завершенню дисертаційного дослідження.

Таким чином, основні наукові здобутки Досина В. І. свідчать про сформованість його як науковця, здатного до самостійної дослідницької діяльності, постановки наукових завдань і їх логічно обґрунтованого розв'язання.

Зазначено, що є всі підстави підтримати Досина В. І., дисертаційна робота якого є результатом плідної самостійної науково-педагогічної праці, та рекомендувати до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

6. В обговоренні дисертаційної роботи взяли участь усі учасники фахового семінару.

Заслухавши публічну презентацію наукових результатів дисертації Досина Володимира Ігоровича та обговоривши її на фаховому семінарі педагогічного факультету, ухвалено такі висновки щодо дисертації:

Дисертаційна робота Досина В. І. зумовлена актуальністю проблеми розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні та недостатньою розробленістю цієї проблеми в історико-педагогічному аспекті. Вища фармацевтична освіта відіграє важливу роль у забезпеченні якості фармакотерапії, підготовці конкурентоспроможних фахівців і розвитку системи охорони здоров'я загалом. У сучасних умовах вона є вагомим чинником формування людського капіталу,

розвитку фармацевтичної галузі та забезпечення національної безпеки у сфері медикаментозного забезпечення населення.

Відтак дослідження розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні (90-ті рр. XX – перша чверть XXI ст.) актуалізується у зв'язку з: 1) реформуванням системи охорони здоров'я та зростанням вимог до якості підготовки фармацевтичних кадрів; 2) інтеграцією України у європейський освітній простір та необхідністю гармонізації освітніх стандартів; 3) переходом до компетентнісної моделі професійної підготовки; 4) цифровізацією освітнього процесу та впровадженням інноваційних технологій навчання; 5) потребою історико-педагогічного осмислення етапів, тенденцій і закономірностей розвитку фармацевтичної освіти з метою визначення перспектив її модернізації.

Дисертація Досина В. І. є самостійним завершеним науковим дослідженням, спрямованим на розв'язання актуальної проблеми – комплексного історико-педагогічного аналізу розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні. Виклад матеріалу відповідає темі, меті та завданням дослідження. Зміст роботи засвідчує вміння автора аналізувати складні освітні процеси, узагальнювати наукові підходи, формулювати обґрунтовані висновки та аргументовано відстоювати власну позицію. Джерельна база дослідження є достатньо широкою та репрезентативною, а додатки доповнюють і підсилюють отримані результати.

У роботі внаслідок наукового пошуку встановлено, що розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні за досліджуваного періоду відбувався під впливом комплексу взаємопов'язаних чинників: суспільно-політичних (державотворчі процеси, освітні реформи, євроінтеграційний курс), соціально-економічних (трансформація фармацевтичного ринку, зміни у фінансуванні освіти), освітніх (модернізація змісту та стандартів підготовки, впровадження кредитно-трансферної системи), а також технологічних (цифровізація, розвиток дистанційного навчання). Це дало змогу на основі визначених критеріїв (правового, історико-аналітичного, дидактичного) обґрунтувати періодизацію розвитку вищої фармацевтичної освіти: перший етап (1992–2003 рр.) – становлення вищої фармацевтичної освіти в умовах державної незалежності України; другий (2003–2016 рр.) – європейська інтеграція та розширення мережі фармацевтичних факультетів у медичних закладах вищої освіти; третій (2016–2022 рр.) – стандартизація, цифровізація та інноваційна трансформація вищої фармацевтичної освіти.

Цінним доробком дисертанта є розроблений та впроваджений елективний курс «Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні: історія і сучасність» обсягом 3 кредити ЄКТС, який поєднує теоретичний аналіз із практико-орієнтованим навчанням. Курс адресований здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальностей 011 Освітні педагогічні науки та 226 Фармація, промислова фармація. Для підвищення ефективності

освітнього процесу запропоновано різноманітні форми організації занять: традиційні та інноваційні, зокрема проблемні лекції, аналітичні заняття, воркшопи, форсайт-сесії, методичні хакатони, що сприяють розвитку дослідницьких і професійних компетентностей здобувачів освіти.

Також у дисертації обґрунтовано й представлено інформаційно-освітній ресурс «ФармОсвіта» як інтегроване цифрове середовище науково-методичної підтримки фармацевтичної освіти. Метою ресурсу є забезпечення доступу до сучасних навчальних матеріалів, розвиток академічної комунікації та впровадження інноваційних педагогічних практик. Його структура сприяє інтеграції освіти, науки і практики, підвищенню якості професійної підготовки майбутніх фармацевтів та адаптації освітнього процесу до вимог цифровізації та європейських стандартів.

Результати дослідження підтверджують доцільність комплексного підходу до модернізації вищої фармацевтичної освіти, що поєднує історичний досвід її розвитку із сучасними освітніми тенденціями, вимогами ринку праці, забезпечуючи формування конкурентоспроможного фахівця фармацевтичної галузі.

Дисертантом запропоновано й апробовано інноваційний освітньо-науковий підхід до розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні, що базується на поєднанні сучасних педагогічних, компетентнісних і цифрових засад та спрямований на підвищення якості професійної підготовки майбутніх фармацевтів. Запропонована модель модернізації фармацевтичної освіти ґрунтується на принципах компетентнісної спрямованості (формування інтегрованих професійних компетентностей, необхідних для здійснення фармацевтичної діяльності), практико-орієнтованості (посилення ролі практичної підготовки, симуляційного навчання та професійних кейсів), а також інтегративності (поєднання природничо-наукової, клінічної, соціальної та управлінської складових професійної підготовки). Важливими складниками моделі є цифровізація освітнього процесу (використання онлайн-платформ, електронних курсів, віртуальних лабораторій, автоматизованого тестування), індивідуалізація навчання (побудова індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів з урахуванням їхніх професійних інтересів і рівня підготовки), а також студентоцентрованість (орієнтація на активну роль здобувача у формуванні власного освітнього досвіду). Окрему увагу приділено впровадженню принципів безперервного професійного розвитку, міждисциплінарної взаємодії та інтеграції освіти, науки і практики, що забезпечує підготовку фахівця, здатного до професійної мобільності, ефективної комунікації та адаптації до змін у фармацевтичній галузі. Зазначена модель реалізується через розроблений інформаційно-освітній ресурс «ФармОсвіта» та елективний курс, що у сукупності забезпечують сучасне навчальне середовище,

сприяють підвищенню мотивації здобувачів освіти та ефективності засвоєння професійних знань і навичок.

На підставі вищезазначеного є підстави стверджувати, що дисертація Досина В. І. характеризується високим рівнем здійснення науково-теоретичного, історико-педагогічного аналізу досліджуваної проблеми, є достатньо апробованим науковим дослідженням. Ураховуючи актуальність теми, наукову новизну здобутих результатів та їхню практичну цінність, відповідність поданої роботи вимогам нормативних документів до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, вважаємо, що дисертаційна робота на тему «Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні (90-ті рр. XX – перша чверть XXI ст.)» є самостійним, обґрунтованим, завершеним науковим дослідженням, у якому на належному рівні узагальнено результати наукового пошуку, що відповідає вимогам спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, тому може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

7. Висновок про перевірку дисертації та наукових публікацій здобувача на виявлення порушення академічної доброчесності.

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації.

УХВАЛИЛИ: прийняти такий **висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.**

Висновок

наукового фахового семінару педагогічного факультету Карпатського національного університету імені Василя Стефаника про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні (90-ті рр. XX – перша чверть XXI ст.)»

здобувача ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки (галузь знань 01 Освіта / Педагогіка)

1. **Актуальність теми** дослідження пояснюється тим, що в українській педагогічній науці відсутнє цілісне дослідження з проблеми розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні (90-ті рр. XX – перша чверть XXI ст.).

Дослідження розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні (90-ті рр. XX – перша чверть XXI ст.) актуалізується низкою суперечностей:

– суспільним запитом на підготовку фармацевтичних фахівців, орієнтованих на забезпечення якості й безпеки фармакотерапії, та нерівномірністю оновлення змісту і методик професійної підготовки в різних закладах вищої освіти;

– необхідністю уніфікації вимог до результатів навчання та збереженням відмінностей у підходах до організації освітнього процесу й контролю якості підготовки;

– потребою посилення практикоорієнтованості навчання, розвитку симуляційної та сучасної лабораторної підготовки й обмеженнями ресурсного забезпечення закладів освіти;

– тенденціями цифровізації освітнього процесу та дистанційної підтримки навчання і необхідністю забезпечення належного рівня формування практичних професійних компетентностей.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є складником науково-дослідницької роботи кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника «Історико-педагогічні проблеми навчання і виховання у системі безперервної освіти» (державний реєстраційний номер – 0108U009122).

Тему дисертаційної затверджено на засіданні Вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (протокол № 08 від 27 вересня 2022 р.) та уточнено в редакції «Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні (90-ті рр. XX–перша чверть XXI ст.)» на засіданні Вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №05 від 02 квітня 2025 р.).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Основні ідеї, наукові положення та теоретичні висновки дисертації сформовані автором особисто. Здобувачем самостійно опрацьовано широкий комплекс першоджерел, що охоплюють: нормативно-правові акти України (закони, постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України, державні стандарти вищої освіти, концепції розвитку фармацевтичної освіти, документи щодо впровадження європейських освітніх стандартів); наукові та наративні джерела (монографії, дисертаційні дослідження, навчально-методичні праці, аналітичні матеріали з проблем професійної підготовки фармацевтів та розвитку вищої освіти); інформаційні та статистичні матеріали Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України, міжнародних організацій (WHO, FIP, ENEA); публікації у вітчизняних фахових виданнях, зокрема: «Педагогічний альманах», «Молодь і ринок», «Гірська школа Українських Карпат» та інші.

Достовірність здобутих результатів забезпечено використанням комплексу взаємопов'язаних методів дослідження, серед яких: загальнонаукові (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення) – для опрацювання наукових праць, нормативно-правових документів і освітніх матеріалів; *термінологічний* – для уточнення та систематизації поняттєво-категорійного апарату дослідження;

історико-педагогічні (історико-генетичний, історико-порівняльний, історико-структурний, ретроспективний) – для виявлення передумов, етапів, тенденцій і особливостей розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні; метод періодизації – для обґрунтування етапів її розвитку; структурно-логічний – для аналізу компонентів освітнього процесу та взаємозв'язків між ними; проблемно-пошуковий – для окреслення перспектив розвитку вищої фармацевтичної освіти в умовах сучасних викликів.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації полягає у проєктуванні та впровадженні елективного курсу «Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні: історія і сучасність» спрямований на висвітлення історико-педагогічних засад, етапів, тенденцій, закономірностей і особливостей розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні у 90-х рр. ХХ–першій чверті ХХІ ст.; розробці сайт-блогу інформаційно-освітнього ресурсу «ФармОсвіта», який може бути використаний як інтегроване цифрове середовище для науково-методичної підтримки освітнього процесу, забезпечення доступу до нормативно-правової, наукової та аналітичної інформації, поширення інноваційних педагогічних практик, а також організації самостійної роботи здобувачів освіти та підвищення кваліфікації викладачів, а також упровадження інноваційних і цифрових технологій у освітній процес.

Зміст і результати наукового дослідження, а також матеріали елективного курсу можуть використовуватися:

-науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти під час викладання навчальних дисциплін «Історія фармації», «Педагогіка вищої школи», «Організація та управління фармацевтичною освітою», «Фармацевтичний менеджмент», «Фармацевтична деонтологія» та інших, а також у процесі розроблення навчальних планів, освітніх програм і навчально-методичних матеріалів для спеціальностей 011 Освітні, педагогічні науки та 226 Фармація, промислова фармація;

-здобувачами вищої освіти, аспірантами та молодими науковцями – під час опанування вибіркового освітнього компоненту, підготовки курсових, кваліфікаційних і науково-дослідних робіт, присвячених проблемам розвитку фармацевтичної освіти;

-керівниками та організаторами освітнього процесу, гарантами освітніх програм, представниками професійних фармацевтичних спільнот – для обґрунтування управлінських рішень щодо модернізації змісту і структури фармацевтичної освіти, підвищення якості підготовки фахівців та гармонізації національної системи фармацевтичної освіти з європейськими освітніми стандартами; у системі післядипломної освіти та підвищення кваліфікації фармацевтичних працівників для розроблення програм професійного розвитку, методичних матеріалів та освітніх курсів, спрямованих на вдосконалення професійних компетентностей фахівців фармацевтичної галузі.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації зумовлений поставленими завданнями та результатами їх розв'язання. *У науковій роботі:*

- здійснено цілісний історико-педагогічний аналіз розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні у 90-х рр. XX – першій чверті XXI ст.;

- виокремлено, теоретично обґрунтовано та схарактеризовано етапи розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні у визначених хронологічних межах: перший етап (1992–2003 рр.) – *становлення вищої фармацевтичної освіти в умовах державної незалежності України*; другий етап (2003–2016 рр.) – *європейської інтеграції та розширення мережі фармацевтичних факультетів у медичних закладах вищої освіти*; третій етап (2016 р. – перша чверть XXI ст.) – *стандартизація, цифровізація та інноваційна трансформація вищої фармацевтичної освіти*;

- обґрунтовано методологічні засади розвитку вищої фармацевтичної освіти на філософському, загальнонауковому та конкретнонауковому рівнях;

- розкрито концептуальні засади розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні у 90-х рр. XX – першій чверті XXI ст. через виявлення еволюції її цілей, змістового та операційно-діяльнісного компонентів;

- визначено актуальні тенденції, інноваційні орієнтири та перспективи розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні.

Уточнено:

- поняттєво-категорійний апарат дослідження розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні;

- історіографію проблеми розвитку вищої фармацевтичної освіти України у вітчизняному науковому дискурсі;

- змістові характеристики професійної підготовки фармацевтичних фахівців у досліджуваний період;

- організаційно-педагогічні особливості розвитку вищої фармацевтичної освіти в умовах освітніх реформ 90-х рр. XX – першої чверті XXI ст.

Набули подальшого розвитку:

- наукові положення про детермінанти розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні, зокрема суспільно-політичні, соціально-економічні, освітні, нормативно-правові, науково-технологічні та галузеві;

- теоретичні уявлення про трансформацію змісту, форм і методів професійної підготовки фармацевтичних фахівців у контексті модернізації вищої освіти та інтеграції України до європейського освітнього простору.

6. Використання (апробація) результатів роботи.

Основні результати роботи впроваджено в практику освітнього процесу Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження №03.04-29/05 від 18.03.2026 р.); Івано-Франківського національного медичного університету (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження №10/1 від

26.02.2026 р.); Херсонського державного університету (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження №03-32/558 від 13.04.2026 р.).

Основні положення дисертаційної роботи виносилися на обговорення конференцій, науково-методичних семінарів, круглих столів, зокрема:

- *міжнародних*: «Доступність і неперервність освіти впродовж життя: зарубіжний досвід та національна практика» (Івано-Франківськ, 2022), «Актуальні проблеми сучасної науки» (Дрогобич, 2023), «Відповідальне батьківство XXI ст.» (Полтава-Лубни, 2024), «Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку» (Полтава, 2025); «Освіта в сучасних викликах» (Полтава, 2025); «Педагогічна наука й освітня практика в реаліях війни: виклики, досвід, перспективи» (Коломия, 2025); «Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення» (Київ, 2025), «Розвиток неперервної педагогічної освіти за умов воєнного стану в Україні та глобальних викликів» (Івано-Франківськ, 2025);

- *всеукраїнських*: «Пріоритетні напрями модернізації освіти: досвід, реалії, перспективи» (Дрогобич, 2023), «Розвиток сучасної науки та освіти в Україні та зарубіжжі: історія, інновації, перспективи» (Івано-Франківськ, 2023); «Педагогічні інновації в освітньому просторі сучасного закладу вищої освіти» (Київ, 2023); «Хмельниччина в умовах війни росії проти України» (Хмельницький, 2024), «Реалізація регіональної компоненти в наукових дослідженнях здобувачів доктора філософії (PhD)» (Івано-Франківськ, 2024);

- звітних конференціях Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (2022–2025).

7. Особиста участь автора в отриманні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, наукові керівники: Єгорова Інга Вячеславівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика та Ящишин Зіновій Миколайович – кандидат медичних наук, доцент, завідувач кафедри фізичної терапії, ерготерапії.

Наукова робота Досина В.І. є результатом самостійних досліджень здобувача, відзначається змістовністю, обґрунтованістю ключових позицій, не містить елементів плагіату та текстових запозичень. Матеріали дисертації подано логічно, послідовно, з дотриманням наукового стилю викладення.

8. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

За результатами досліджень опубліковано 9 наукових праць, зокрема:

5 статей у наукових фахових виданнях України (дві у співавторстві);

1 стаття у виданнях, що додатково відображають результати дослідження;
3 праці в збірниках матеріалів наукових конференцій.

Провідний внесок за обсягом у матеріалах публікацій належить здобувачеві. Аспірант Досин Володимир Ігорович брав участь в аналізі здобутих результатів та підготовці матеріалів до друку.

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Прокопів Л., Єгорова І., Деренюк М., Досин В. Формування емоційного інтелекту в майбутніх фахівців різних галузей знань: диференційований підхід. *Молодь і ринок*. Дрогобич. 2023. №3 (211). С.129-133.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277564>

URL: <https://mir.dspu.edu.ua/article/view/277564>

2. Досин В. Методи і форми організації у ЗВО України (90-ті роки ХХ – перша чверть ХХІ ст. 2024. № 57. *Педагогічний альманах*. : Збірник наукових праць. 2024. №57 С.127-135

DOI: <https://doi.org/10.37915/pa.vi57.599>

URL: <https://pedalmanac.site/index.php/main/article/view/599>

3. Досин В. Дидактико-орієнтовані аспекти розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні (кінець ХХ – перша чверть ХХІ СТ.). *Перспективи та інновації науки*. 2025. № 8 (54). С.355-364

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8\(54\)-355-364](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8(54)-355-364)

URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/27829/27792>

4. Досин В. Етапи розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні (кінець ХХ – перша чверть ХХІ ст.). *Гірська школа Українських Карпат*. 2025. № 33. С.10-14

DOI: <https://doi.org/10.37915/pa.vi57.599>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/issue/view/426>

5. Досин В., Ящишин З. Нормативно-правова база розвитку фармацевтичної освіти в Україні (1991–початок ХХІ ст.). *Педагогічний альманах*. 2025. № 60. С. 149-157.

DOI: <https://doi.org/10.37915/pa.vi60.690>

URL: <https://pedalmanac.site/index.php/main/article/view/690>

Наукові праці, які додатково відображають результати дослідження

1. Досин В. Організаційно-педагогічні засади фармацевтичної освіти в Канаді. *Соціономічні студії : збірник наукових праць молодих науковців / за заг. ред. проф. Л. О. Данильчук*. Полтава, 2024. Вип. 1. С. 36–41

URL: <https://surl.lu/phfpqy>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Досин В. Вища фармацевтична освіта у формуванні конкурентоспроможного фармацевтичного сектору України. *Наука і освіта в глобальному та*

національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку : зб. наук. праць за матер. IV міжнародної наук.-практ. конф. Полтава–Лубни, 20-21 лютого 2025 р.) / за ред. Л. О. Данильчук. Полтава : в-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2025. Том I. С. 131–135.

URL: [TOM 1.pdf - Google Диск](#)

2. Досин В. Розвиток адаптивного навчання у фармацевтичній освіті як чинник формування професійної мобільності майбутніх фахівців. *Розвиток неперервної педагогічної освіти за умов воєнного стану в Україні та глобальних викликів* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. З нагоди 30-річчя кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, 13–14 листоп. 2025 р. Івано-Франківськ, 2025. С. 86–88.
URL: https://kpibs.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/126/2026/01/zbirnyk-tez-konferentsii_2025.pdf

3. Досин В. Шляхи підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців у закладах фармацевтичної освіти в умовах цифровізації. *Соціономічні студії: збірник наукових праць за матеріалами I науково-практичної конференції здобувачів наукового ступеня доктора філософії (PhD)*, Полтава-Лубни, 6 листопада 2025 р. Полтава-Лубни, 2025. С. 48–51.

URL: https://drive.google.com/file/d/1O4TYGs4tMRMRkyqbV26RLH337kQF-asg/view?usp=drive_link

9. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей і розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані здобуті результати.

Результати дисертаційного дослідження Досина В.І. мають вагоме наукове значення для розвитку вітчизняної історико-педагогічної науки, зокрема в контексті вивчення розвитку вищої фармацевтичної освіти.

Здобуті результати можуть бути застосовані науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти під час викладання навчальних дисциплін «Історія фармації», «Педагогіка вищої школи», «Організація та управління фармацевтичною освітою», «Фармацевтичний менеджмент», «Фармацевтична деонтологія» та інших, а також у процесі розроблення навчальних планів, освітніх програм і навчально-методичних матеріалів для спеціальності «Фармація»; здобувачами вищої освіти, аспірантами та молодими науковцями – під час опанування вибіркових освітніх компонентів, підготовки курсових, кваліфікаційних і науково-дослідних робіт, присвячених проблемам розвитку фармацевтичної освіти; керівниками та організаторами освітнього процесу, гарантами освітніх програм, представниками професійних фармацевтичних спільнот – для обґрунтування управлінських рішень щодо модернізації змісту і структури фармацевтичної освіти, підвищення якості підготовки фахівців та гармонізації національної системи фармацевтичної освіти з європейськими

освітніми стандартами; а також у системі післядипломної освіти та підвищення кваліфікації фармацевтичних працівників – для розроблення програм професійного розвитку, методичних матеріалів та освітніх курсів, спрямованих на вдосконалення професійних компетентностей фахівців фармацевтичної галузі.

10. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані.

Результати дисертаційного дослідження мають вагомий практичний цінність, оскільки спрямовані на вдосконалення системи підготовки фармацевтичних фахівців, можуть бути використані в освітній, науково-методичній і організаційно-педагогічній діяльності закладів вищої освіти, а також у фармацевтичній галузі України. Практичне значення здобутих результатів полягає в розробленні та впровадженні елективного курсу «Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні: історія і сучасність», зміст якого відображає основні результати дослідження та спрямований на формування цілісного уявлення про етапи, тенденції й закономірності розвитку фармацевтичної освіти. Важливим практичним здобутком є створення інформаційно-освітнього ресурсу «ФармОсвіта», який може використовуватися як інтегроване цифрове середовище для науково-методичної підтримки освітнього процесу, організації самостійної роботи здобувачів освіти, підвищення кваліфікації викладачів та поширення інноваційних педагогічних практик. Матеріали дослідження можуть бути використані: у науково-дослідницькій діяльності – для подальшого вивчення проблем розвитку професійної фармацевтичної освіти; в освітньому процесі – під час викладання дисциплін педагогічного та фармацевтичного спрямування, розробленні освітніх програм, підручників і навчально-методичних посібників; у системі післядипломної освіти – для підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників і фармацевтичних фахівців.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес закладів вищої освіти, зокрема Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, Івано-Франківського національного медичного університету, Херсонського державного університету.

11. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення.

Дисертаційне дослідження написано державною мовою. Стиль викладення матеріалів – науковий, з коректним вживанням відповідної термінології. Структура, мова і стиль наукової роботи свідчать про вміння автора аргументовано викладати свої думки. Усі розділи дисертації мають логіку побудови, для них характерна довершеність наукової думки. Змістовне наповнення підрозділів роботи відповідає змісту визначених розділів. Здобуті результати дисертації відповідають загальній меті дослідження та конкретними

науковими завданням, сформульованим у вступі. Дисертаційна робота сприймається як закінчена наукова праця, що містить нові наукові результати.

ВВАЖАТИ:

1. Що дисертаційна робота Досина Володимира Ігоровича «Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні (90-ті рр. XX – перша чверть XXI ст.)» є завершеною науковою працею, у якій розв'язано конкретне наукове завдання шляхом комплексного історико-педагогічного аналізу розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні у визначених хронологічних межах, з'ясування етапів, провідних тенденцій, закономірностей і чинників її становлення та трансформації. У дослідженні обґрунтовано теоретико-методологічні засади розвитку та модернізації вищої фармацевтичної освіти, розкрито особливості трансформації її цільового, змістового та організаційно-діяльнісного компонентів, а також визначено перспективні напрями її подальшого розвитку за умов сучасних суспільних і освітніх викликів. Здобуті результати мають важливе значення для галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, оскільки сприяють удосконаленню змісту та організації професійної підготовки майбутніх фахівців фармацевтичної галузі, розвитку науково-методичного забезпечення освітнього процесу та гармонізації національної системи освіти з європейськими стандартами.

2. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами)).

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну роботу «Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні (90-ті рр. XX – перша чверть XXI ст.)», подану здобувачем Досином В. І. на здобуття ступеня доктора філософії, до розгляду та захисту в спеціалізованій вченій раді Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Розглянувши заяви і документи голови СВР, рецензентів і опонентів та встановивши, що подані документи відповідають вимогам до членів спеціалізованої вченої ради згідно з Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами)), пропонувати Вченій раді Карпатського національного університету імені Василя Стефаника призначити такий склад разової ради:

Головою разової спеціалізованої вченої ради

1. **Білавич Галину Василівну** – доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри початкової освіти та освітніх інновацій Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Публікації фахівця (3 публікації за останні 5 років з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача):

1. Білавич Г., Білавич І. Професійна підготовка майбутніх фармацевтів у закладах вищої освіти України в контексті сучасних викликів. *Наука і техніка сьогодні*. 2025. № 8. С. 502-515.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-8\(49\)-502-514](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-8(49)-502-514)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/28295>

2. Bilavych H., Vintoniak O., Slyvka L., Humeniuk I., Fedchyshyn N., Fedoniuk L., Savchuk B. The role of psychoeducation for the physical and mental health of future specialists in wartime conditions. *Polski Mercuriusz Lekarski*. 2025. Vol. LIII. Is. 1. P. 139-145.

DOI: <https://doi.org/10.36740/Merkur202501101>

URL: <https://polskimerkuriuszlekarski.pl/wp-content/uploads/library/PolMerkurLek2025i1net.pdf>

3. Bilavych H., Tkachivska I., Rozman I., Didukh I., Fedchyshyn N., Fedoniuk L., Savchuk S. Volunteer movement of ukrainian students in the field of medical aid, education, health care for children and adults (end of the xix – 30s of the xx century). *Wiadomości Lekarskie*. 2022. Volume LXXV, Issue 11. Part II. P. 2855-2862.

DOI: <https://doi.org/10.36740/wlek202204125>

URL: <https://wiadlek.pl/wp-content/uploads/archive/2022/11/WLek2022112.pdf>

Рецензентом:

2. **Кравець Надію Степанівну** – кандидата педагогічних наук, доцента, доцента кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Публікації фахівця (3 публікації за останні 5 років з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача):

1. Стинська В. В., Ящишин З. М., Кравець Н. С. Методологія дослідження проблеми розвитку фармацевтичної освіти в Україні. *Педагогічний альманах*, 2024. № 57. С. 50-57.

DOI: <https://doi.org/10.37915/pa.vi57.605>

URL: <https://pedalmanac.site/index.php/main/issue/view/14>

2. Стинська В., Прокопів Л., Кравець Н. Змістовий компонент професійної підготовки здобувачів вищої освіти в період становлення незалежної України. *Гірська школа Українських Карпат*. 2024. № 31. С. 47-51.

DOI: <https://doi.org/10.15330/msuc.2024.31.47-51>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/article/view/9270/9132>

3. Стинська В.В., Кліщ І.П., Кравець Н.С. Інноваційні педагогічні стратегії у підготовці медичних і фармацевтичних кадрів в Україні. *Медична освіта*. 2025. № 2. С. 35-41.

DOI: <https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2025.2.15484>

URL: https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/med_osvita/article/view/15484

Офіційними опонентами:

3. **Хвалибогу Тетяну Ігорівну** – доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри іноземних мов Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України.

Публікації фахівця (3 публікації за останні 5 років з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача):

1. Chornobryva N. V., Khvalyboha T. I. (2022). Methodological approaches to professional training of future nurses in the conditions of digitalization of medical education. *Science and Technology Today*. № 14 (14). P. 176-185.

URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/3329>

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-14\(14\)-176-185](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-14(14)-176-185)

2. Khvalyboha T., Kostiv S., Khvalyboha D. (2024). Advancements in surgical training for dentistry students: insights from the education system of the USA. *Medical education*. № 4. P. 88-92.

URL: https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/med_osvita/article/view/15143

DOI: <https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2024.4.15143>

3. Vykhreshch A., Khvalyboha T., Fedchyshyn N., Bagriy M., Fedoniuk L., Protsyk H., Hnatyshyn S. (2021). Development of medical students creativity as a priority of modern higher education. *Wiadomości Lekarskie*, VOLUME LXXIV, ISSUE 12, DECEMBER 2021. P. 3204-3213.

URL: <https://wiadlek.pl/wp-content/uploads/archive/2021/WLek202112115.pdf>

4. **Кохановську Олену Вікторівну** – доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри педагогіки й менеджменту освіти Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради.

Публікації фахівця (3 публікації за останні 5 років з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача):

1. Кохановська О., Тернопільська В., Барила Н. Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні та Європі: порівняльний аналіз. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 4(47). С. 1766-1777.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-7\(47\)-1766-1777](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-7(47)-1766-1777)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/26529/26500>

2. Кохановська О., Кузьменко Ю. Професійна компетентність майбутніх фахівців медичної галузі як педагогічна проблема. *Педагогічний альманах*. 2024. Випуск 56. С. 51–56.

DOI: <https://doi.org/10.37915/pa.vi56.571>

URL: <https://pedalmanac.site/index.php/main/article/view/571/470>

3. Кохановська О. Розвиток інноваційних технологій викладання у фармацевтичній освіті в умовах глобальних цифрових трансформацій (перша чверть ХХІ століття). Педагогічний альманах. 2025. Випуск. 585. С.189-195.

DOI: <https://doi.org/10.37915/pa.vi58.649>

URL: <https://pedalmanac.site/index.php/main/article/view/649>

5. Тернопільську Валентину Іванівну – доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри теорії та технологій соціальної роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Публікації фахівця (3 публікації за останні 5 років з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача):

1.Кохановська О., Тернопільська В., Барила Н. Розвиток вищої фармацевтичної освіти в Україні та Європі: порівняльний аналіз. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 4(47). С. 1766-1777.

DOI: [http://dx.doi.org/10.52058/2786-5274-2025-7\(47\)-1766-1777](http://dx.doi.org/10.52058/2786-5274-2025-7(47)-1766-1777)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/26529/26500>

2.Тернопільська В. Технології навчання фармацевтичної освіти у закладах вищої освіти України (кінець ХХ ст. – перша чверть ХХІ ст. *Педагогічний альманах*. 2025. № 58. С. 204-211.

DOI: <https://doi.org/10.37915/pa.vi58.635>

URL: <https://pedalmanac.site/index.php/main/article/view/635/536>

3. Тернопільська В. Роль освітніх технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців. *Інноваційна педагогіка*. 2025. № 86. С. 144-147.

DOI: <https://doi.org/10.32782/ip/85.2.26>

URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/85/part_2/28.pdf

Голова фахового семінару
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри початкової освіти та
освітніх інновацій

Галина БІЛАВИЧ

Секретар фахового семінару
доктор філософії, асистент кафедри
педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика

Мар'яна ДЕРЕНЮК